19.06.2026

Taristuministri määruse „Majandus- ja taristuministri 21. novembri 2019. a määruse nr 65 „Lasterikaste perede kodutoetuse kasutamise tingimused ja kord“ muutmine“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määrus kehtestatakse riigieelarve seaduse § 53[1] lõike 1 alusel.

Määruse alusel antav toetus on ette nähtud lasterikaste perede elamistingimuste parandamiseks ja ajakohastamiseks. Toetuse andmisega panustatakse ühtlasi elamufondi jätkusuutlikku uuenemisse, energiatõhususe näitajate parandamisse ning ülalpidamiskulude vähendamisse. Toetus on kujundatud selliselt, et toetust saaksid halvimate elamistingimustega lasterikkaimad pered.

Määruse eelnõu kohaselt täpsustatakse toetuse taotluste hindamise põhimõtteid ja korda. Muudatuste vajalikkus tuleneb praktikas ilmnenud probleemidest. Eelnõu eesmärk on luua toetusmeetme rakendamisel õigusselgus. Kavandatud muudatustega ettevõtjate, inimeste või vabaühenduste halduskoormus ei kasva.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Kliimaministeeriumi ehituse ja elukeskkonna osakonna peaspetsialist Kaie Kunst (625 6366, kaie.kunst@kliimaministeerium.ee) ning Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse teenuste arenduse osakonna teenuseomanik Kersti Saar (kersti.saar@eis.ee). Eelnõu õigusekspertiisi tegi Kliimaministeeriumi õigusosakonna jurist Kristina Parnaul-Ollik (tel 626 2870; kristina.parnaul-ollik@kliimaministeerium.ee). Eelnõu ja seletuskirja keeletoimetas Justiits- ja Digiministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja Inge Mehide (inge.mehide@justdigi.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb seitsmest punktist.

Paragrahvi 5 lõike 8 punkti 5 muudatusega sätestatakse sõnaselgelt, et mitteabikõlblik on kulu, mis on tekkinud toetuse saaja tehingust tema leibkonnaliikmega, st töid ei või tellida endaga seotud isikult. Kavandatud muudatus on suunatud õigusselguse tagamisele, toetuse kasutamise läbipaistvusele ja konkurentsi kahjustava huvide konflikti vältimisele.

Paragrahvi 9 lõike 2 muudatuse kohaselt on toetuse andjal kohustus taotluste vastuvõtu algusest teavitada oma kodulehel; üleriigilise levikuga päevalehes teate avaldamine on edaspidi toetuse andja õigus. Arvestades, et meediamaastik on muutunud ja üleriigilise levikuga väljaandeid vaid kaks, ei täida senine regulatsioon oma eesmärki ja vähese konkurentsi tingimustes võib olla ebamõistlikult kulukas.

Paragrahvi 10 lõike 6 muudatusega täpsustatakse lisakinnisvara hindamise ja arvestamise korda. Praktikas on osutunud probleemseks, kas ja kuidas käsitada lisakinnisvarana eluruumi,

mille seisukord ei vasta tänapäevastele elamistingimustele või mida ei ole võimalik kasutada elamiseks aasta ringi (nt puuduvad toimivad tehnosüsteemid, soojustus jne). Sätet täiendatakse viitega eluruumile esitatavatele nõuetele, millele vastavuse korral loetakse eluruum lisakinnisvaraks.

Lisakinnisvaraks ei loetaks edaspidi taotleja või tema kuni 15-aastase lapse omandis olevat eluruumi, mis on lisaks sellise isiku omandis, kes ei kuulu taotleja leibkonda. Kuigi ühisomaniku ja kaasomaniku õiguste ulatus omandi käsutamisel on erinev, puudub eluruumi omandivormi eristamiseks toetuse andmisel mõjuv põhjus. Lisaks ei loeta lisakinnisvaraks eluruumi, mis ei ole aasta ringi kasutatav või mille kogupind leibkonnaliikme kohta jääb alla 8 m^2.

Paragrahvi 17 lõigetes 1 ja 1^1 täpsustatakse taotluste hindamise põhimõtteid ja korda.

Toetuse andja hindab kõiki nõuetele vastavaks tunnistatud taotlusi, võttes aluseks määruse lisas „Taotluse hindamise juhend“ sätestatud hindamiskriteeriumid ja hindamisel rakendatavad osakaalud, ning seab taotlused pingeritta koondhinde alusel suuremast väiksemani. Hindamiskriteeriume – laste arv, sissetulek ja plaanitud tööde sisu – hindab toetuse andja, kes koostab pingerea taotlustele antud koondhinnete alusel. Taotluse koondhinne on summa vastava alakriteeriumi hinde ja osakaalu korrutisest. Taotlused rahuldatakse madalaima koondhindega taotluseni, mille rahuldamiseks piisab taotlusvooru eelarvest. Laste arvule on antud suurim osakaal (40%), st toetatakse peresid, kus laste arv on suurem. Sama koondhinde korral eelistatakse suurema laste arvuga taotlejat. Sama laste arvuga taotlejate korral eelistatakse plaanitud tööde sisu eest kõrgema hindepunkti saanud taotlejat.

Kehtiv regulatsioon on osutunud siinkohal puudulikuks, st juhul, kui ka plaanitud tööde eest saadud hindepunktid on mitmel taotlejal võrdsed ja kõigi taotluste rahuldamiseks taotlusvooru eelarvet ei jagu, ei ole toetuse andjal õiguslikku alust taotlusi edasi pingeritta seada. Kavandatud muudatuse kohaselt lisatakse määrusesse uued kriteeriumid taotluste pingeritta seadmiseks leibkonna sissetuleku, leibkonnaliikme sissetuleku ja taotletava toetussumma alusel.

Paragrahvi 22 lõike 4 muudatusega pikendatakse eluruumi omandamiseks toetuse saajale toetuse andja nõusoleku andmise maksimaalset tähtaega kolmelt viie tööpäevani. Muudatus on põhjendatud ja vajalik, arvestades kontrollitavate taotluste mahtu.

Määruse lisas täpsustatakse hindepunktide kirjeldust plaanitud tööde sisu puhul. Plaanitud tööd ja nende eest antavad hindepunktid vastavad kehtivale määruse lisale, kuid tulenevalt meetme rakendamise parktikast on otstarbekas tööde sisu detailsemat avada, seda nii toetuse andja kui toetuse saaja vaatest.

Kategooria 1. Väikese mõjumääraga tegevused (parandatakse elukeskkonda, kuid ei muudeta eluruumi põhifunktsioone, mõju elamiskõlblikkusele on väike, eluruum on ka enne tööde tegemist funktsionaalne) – 1 punkt.

Kategooria hõlmab tegevusi, mille puhul taotleja või tema kuni 15-aastase lapse (edaspidi koos *taotleja*) omandis on alaliseks elamiseks sobiv eluruum ning toetust soovitakse kasutada uue eluruumi soetamiseks (nt suurema korteri ostmiseks), püstitamiseks, olemasoleva

eluruumi laiendamiseks või parendamiseks, mõjutamata eluruumi põhifunktsionaalsust ja elamiskõlblikkust, vaid parandades elamismugavust ja kasutusvõimalusi.

- Uue eluruumi ostmine, püstitamine, elamiskõlbmatu eluruumi rekonstrueerimine, kui taotlejal on alaliseks elamiseks sobiv eluruum (edaspidi *olemasolev eluruum*)

Näited:
• taotlejale kuulub alaliseks elamiseks sobiv eluruum, kuid toetuse abil soetatakse uus eluruum (nt ostetakse suurem ja paremas seisukorras korter või maja);
• taotlejale kuulub lisaks kasutusel olevale eluruumile teine, elamiskõlbmatu eluruum (nt korter või maja), mis rekonstrueeritakse ja võetakse kasutusele pere põhielukohana;
• taotlejale kuulub lisaks kasutusel olevale eluruumile kinnistu, kus püstitatakse elamiskõlbliku valmidusastmeni uus eluruum ja see võetakse kasutusele pere põhielukohana.

Tegevused olemasolevas eluruumis

- Eluruumi laiendamine – eluruumi pinna suurendamine juurdeehitusega ehk külge, peale või alla ehitamise teel või seni kasutamata pinna (nt pööningu või keldri) väljaehitamine

Näited:
• eramule juurdeehituse rajamine (nt tuulekoja, katlamaja, lisaeluruumide ehitamine);
• eramule peale ehitamine (nt uue korruse ja sinna eluruumide rajamine);
• seni mitteeluruumina kasutusel olnud pööningu, keldri- või soklikorruse väljaehitamine eluruumideks;
• kõrval asuva korteri ost ja/või renoveerimine ning ühendamine olemasoleva eluruumiga.

- Eluruumi sisetööd – põrandate, lagede ja seinte renoveerimine ning nende kattematerjalide uuendamine ja vahetamine, siseuste vahetamine

Näited:
• põrandakatete vahetamine ja uuendamine (nt parketi, laminaadi, laudise või põrandaplaatide paigaldamine, põranda värvimine);
• lagede ja seinte uuendamine (nt lagede värvimine, ripp- või pinglagede paigaldamine, seinte tasandamine ja viimistlemine, pahteldamine, tapeetimine, värvimine või plaatimine);
• siseuste ja lengide asendamine.

- Ruumiplaneeringu muutmine – eluruumi sisemise planeeringu muutmine, et parandada ruumide kasutusmugavust ja vastavust pere vajadustele

Näited:
• vaheseinte (sh kergvaheseinte) lisamine, eemaldamine või ümbertõstmine;
• köögi ja elutoa ühendamine (avatud planeeringuna);
• tualeti ja vannitoa kokku või lahku ehitamine;
• ühe suure ruumi jagamine mitmeks väiksemaks (nt magamistubade loomiseks);
• köögi, vannitoa või tualeti asukoha muutmine eluruumi sees;
• ruumi kasutusotstarbe muutmine (nt koridori, abiruumi või panipaiga kohandamine eluruumiks või vastupidi).

Ruumiplaneeringu muutmise all peetakse silmas eelkõige kergvaheseinte muutmist, mitte kandekonstruktsioonide ümberehitamist.

- Sise- või välistrepi uuendamine või rajamine

Näited:
• sisetrepi rajamine, asendamine või ümberehitamine korruste vahel liikumiseks;

• sisetrepi rajamine seoses pööningu või keldri väljaehitamisega eluruumiks;
• välistrepi rajamine või ümberehitamine eluruumi sissepääsu rajamiseks;
• trepi ohutuse parandamine (nt käsipuude lisamine või muutmine, astmete mõõtmete korrigeerimine).

- Muud eluruumi parendamisega seotud tegevused, mis ei hõlma hoone konstruktsioonide muutmist, tehnosüsteemide terviklikku uuendamist ega energiatõhususe parandamist ning mida ei ole nimetatud hindamisjuhendi teistes punktides

Kategooria 2. Keskmise mõjumääraga tegevused (taastatakse või luuakse põhifunktsioonidele vastav eluruum, taastatakse või luuakse esmavajadustekohase olulise funktsionaalsusega osa eluruumist) – 2 punkti.
Kategooria hõlmab eluruumi hooldus- ja uuendustöid, mille eesmärk on säilitada või parandada eluruumide seisukorda hoone energiatõhusust või põhikonstruktsioone muutmata.

Tegevused olemasolevas eluruumis

- Sanitaarruumi renoveerimine või uue sanitaarruumi rajamine

Näited:
• olemasoleva vannitoa või tualeti täielik või osaline renoveerimine (nt seinte ja põrandate hüdroisolatsioon, plaatimine, valgustuse, elektrijuhtmete, pistikute, lülitite, vee- ja kanalisatsioonitorude jne paigaldamine või asendamine);
• sanitaartehnika (nt tualettpott, valamu, segistid, dušinurk, vann, soojaveeboiler) paigaldamine või asendamine;
• uue sanitaarruumi rajamine eluruumi, kui elamus on tualett ja pesemisvõimalus juba olemas (nt sauna ehitamine, teisele korrusele vannitoa ja/või tualeti ehitamine).

- Tehnosüsteemide üksikosade asendamine või uuendamine

Näited:
• küttesüsteemi üksikosade (nt keskküttekatla soojusvaheti, ringluspump, põrandakütte termostaat, põrandaandur) asendamine või uuendamine (nt küttekolde remont, sh ukse või siibri vahetamine, pragude parandamine, korstnapitsi ehitamine, korstna hülssimine);
• soojaveevarustuse seadmete asendamine, sh boileri või soojuspumba üksikosade asendamine;
• elektrisüsteemi üksikosade asendamine või uuendamine (nt ühes või mitmes eluruumis, sh vannitoas elektrijuhtmete, pistikute või lülitite asendamine ilma elektrikilpi ümber ehitamata);
• vee- ja kanalisatsioonisüsteemi üksikosade (nt köögi, tualeti või vannitoa torustik, sifoonid, mõõteseadmed, filtrid, sulgventiilid) asendamine või uuendamine;
• ventilatsioonisüsteemi üksikosade (nt ventilaatorid, värskeõhuklapid, torustik) paigaldamine või uuendamine;
• gaasisüsteemi üksikosade (nt gaasikraanid, sulgventiilid, ühendusvoolikud, kui need on lubatud ja nõuetele vastavad) asendamine, sh gaasikatla või torustiku elementide vahetamine.

- Katusekatte, fassaadikatte, vundamendikatte uuendamine ilma välispiirete konstruktsiooni ja soojapidavust muutmata

Näited:
• katusekatte osaline või täielik vahetamine (nt eterniit-, plekk-, kivi- või bituumenkatte asendamine) ilma katust soojustamata;

• fassaadikatte osaline või täielik vahetamine või taastamine (nt laudise või krohvi vahetamine, parandamine) ning fassaadi värvimine ilma fassaadikonstruktsiooni muutmata ja seda soojustamata;
• vundamendikatte osaline või täielik vahetamine või taastamine (nt soklikrohvi või soklikatte vahetamine, parandamine) ilma vundamendi konstruktsiooni muutmata ja seda soojustamata.

- Väliste avatäidete asendamine või renoveerimine

Näited:
• olemasolevate akende osaline või täielik vahetamine;
• akende renoveerimine, sh raamide korrastamine, tihendite vahetamine või klaaspakettide asendamine;
• välisuste, sh peaukse ja terrassiukse vahetamine;
• välisuste renoveerimine, sh ukselehe, lengi või furnituuri uuendamine;
• rõdu- või terrassiuste vahetamine või korrastamine.

Kategooria 3. Suure mõjumääraga tegevused (luuakse eluruum või muudetakse see täielikult elamiskõlblikuks, tagatakse elupinna vastavus põhifunktsioonidele, sh rajatakse toimivad põhitehnosüsteemid) – 3 punkti.
Kategooria hõlmab pere alaliseks elamiseks kasutuses oleva eluruumi parendamist, st terviklikke rekonstrueerimis- ja rajamistöid eesmärgiga parandada eluruumi kasutuskõlblikkust, tehnosüsteemide toimivust ning hoone energiatõhusust.

Tegevused olemasolevas eluruumis

- Sanitaarruumide rajamine, kui eluruumis puudub pesemisvõimalus või tualett

Näited:
• eluruumi duširuumi või vannitoa rajamine või sauna ehitamine, kui pesemisvõimalus puudub;
• eluruumi tualeti rajamine, kui tualett puudub või kui elamus või selle juures on kuivkäimla;
• abiruumi või panipaiga ümberehitamine sanitaarruumiks, kui eluruumis puudub pesemisvõimalus.

- Terviklik kogu eluruumi hõlmav tehnosüsteemide muutmine, rajamine või asendamine

Näited:
• kogu eluruumi küttesüsteemi rajamine või täielik asendamine (nt ahi, pliit, keskküttekatel, küttetorustik) ja küttekehade (nt radiaatorid, põrandaküte) paigaldamine;
• eluruumi elektrisüsteemi täielik renoveerimine, sh elektrikilbi ümberehitamine, juhtmete, pistikute ja lülitite vahetamine kogu eluruumi ulatuses;
• vee- ja kanalisatsioonisüsteemi terviklik rajamine või täielik asendamine, sh torustike paigaldamine kogu eluruumi ulatuses;
• ventilatsioonisüsteemi rajamine või täielik uuendamine, sh loomuliku ventilatsiooni asendamine sundventilatsiooniga või uue süsteemi rajamine kogu eluruumis;
• gaasi-, kaugkütte- või muu küttesüsteemi väljavahetamine uue lahenduse vastu, kui see eeldab süsteemi põhikomponentide täielikku asendamist eluruumi ulatuses.

- Katuse, fassaadi, vundamendi, vahelagede rekonstrueerimine ja soojustamine

Näited:
• katuse rekonstrueerimine ja soojustamine, sh katusekonstruktsioonide parandamine ning soojustuskihi lisamine või uuendamine;

• fassaadi soojustamine ja rekonstrueerimine, sh olemasoleva fassaadikatte eemaldamine, soojusisolatsiooni lisamine ning uue fassaadikatte paigaldamine;
• vundamendi rekonstrueerimine ja soojustamine, sh sokli ja vundamendi soojustamine ning kaitsekihtide paigaldamine;
• vahelagede soojustamine või rekonstrueerimine, eelkõige külma pööningu ja köetava ruumi vaheliste lagede soojustamine;
• konstruktsioonide tugevdamine ja korrastamine koos soojustuse lisamisega, et parandada hoone energiatõhusust ja kasutusohutust;
• olemasolevate konstruktsioonide uuendamine, kui nende tehniline seisund ei vasta enam nõuetele ning vajab terviklikku rekonstrueerimist.

Kategooria 4. Väga suure mõjumääraga tegevused (luuakse eluruum või muudetakse see täielikult elamiskõlblikuks, kui see varem nii ei olnud; meetmed on kõige olulisemad elamistingimuste loomiseks või taastamiseks) – 4 punkti.
Kategooria hõlmab eluruumi soetamist, püstitamist või elamiskõlbmatu eluruumi rekonstrueerimist, kui taotleja omandis puudub eluruum või see ei ole elamiskõlblik ega kasutatav alaliseks elamiseks.

- Eluruumi ostmine, püstitamine või omandis oleva elamiskõlbmatu eluruumi rekonstrueerimine, kui taotleja omandis ei ole elamiskõlblikku eluruumi

Näited:
• toetuse abil eluruumi (nt korter, ridaelamuboks, elamu) ostmine;
• uue elamu püstitamine leibkonna omandis olevale kinnistule;
• elamiskõlbmatu või lagunenud hoone (nt puuduvad küte, elekter, vesi või kanalisatsioon) rekonstrueerimine eluruumiks;
• mitteeluruumina kasutusel olnud hoone (nt suvila, abihoone) ümberehitamine elamiskõlbliku valmidusastmega eluruumiks, mis võetakse kasutusele pere põhielukohana.

Kehtiv lisa asendatakse lisaga muudetud sõnastuses.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määruse eelnõu ei puuduta Euroopa Liidu õigust.

4. Määruse mõjud

Otsest mõju elu- ja looduskeskkonnale, sotsiaalvaldkonnale, regionaalarengule ning laiemalt majandusele avaldab toetus, mitte määruse eelnõu, mille mõju on pigem kaudne, aidates kaasa toetuse andmise eesmärkide saavutamisele.

Määruse rakendamisega ei kaasne olulist mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele või muud otsest või kaudset olulist mõju.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulusid ega -tulusid ega lisategevusi kohaliku omavalitsuse üksustele ega riigile.

Toetust rahastatakse Kliimaministeeriumile riigieelarvest eraldatud vahenditest mahus 2 580 000 eurot aastas.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi vahendusel kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ja Sotsiaalministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Eesti Lasterikaste Perede Liidule.

Rahandusministeerium ja Sotsiaalministeerium kooskõlastasid eelnõu vaikimisi. Eesti Lasterikaste Perede Liit arvamust ei avaldanud.